

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Małgorzata Pasek
	sędzia Małgorzata Rokicka-Radoniewicz sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2019 r. w Lublinie

sprawy M. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt VIII U 251/18

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddala odwołanie w części dotyczącej uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego M. B. (1) okresu pobierania zasiłku chorobowego od dnia(...) do dnia (...).

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Małgorzata Pasek Krzysztof Szewczak

III AUa 337/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 listopada 2017 r., znak:(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ustalił kapitał początkowy M. B. (1) na dzień (...) na kwotę 102 570,93 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 72,99 %, obliczony na podstawie wynagrodzenia, uzyskanego przez ubezpieczonego w okresie 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1974 r. do 31 grudnia 1983 r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 72,99 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w ustawie ($72,99 \% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 891,13\ \text{zł}$). Wskazano, że okresy składkowe wynoszą 275 miesięcy, nieskładkowe – 5 miesięcy. Średnie dalsze trwanie życia

wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat ustalono zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. na 209 miesięcy. Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresów od dnia 17 września 1981 r. do dnia 17 października 1981 r. oraz od dnia 15 czerwca 1990 r. do dnia 15 sierpnia 1990 r., gdyż w tych okresach wnioskodawca przebywał na urloпах bezpłatnych.

W odwołaniu od tej decyzji M. B. (1) domagał się uwzględnienia rzeczywistego wynagrodzenia uzyskiwanego w (...) w 1993 r. i 1994 r., wynikającego ze złożonej umowy o pracę, wypłaconego odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia oraz ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy. Domagał się nadto doliczenia do stażu pracy okresu od dnia(...) do dnia (...) (okres wypowiedzenia) oraz okresu pobierania zasiłku chorobowego, po zakończeniu umowy o pracę.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wnosił o jego oddalenie, podnosząc przy tym, że po uwzględnieniu wynagrodzenia z umowy o pracę za 1993 r. i 1994 r. współczynnik podstawy wymiaru kapitału początkowego pozostaje bez zmian, gdyż nadal najkorzystniejszym jest wwpw z lat 1974-1983. Organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczony nie złożył dokumentu potwierdzającego wypłatę zasiłku chorobowego w 1995 r. oraz zaświadczenia za lata 1994-1995. Odszkodowanie i ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, zdaniem organu rentowego, „nie stanowi dowodu w sprawie wynagrodzenia za lata 1993-1995”.

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił M. B. (1) wysokość kapitału początkowego na dzień (...) na kwotę 106 105,12 zł.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy ustalił, że M. B. (1), urodzony w dniu (...), złożył w dniu 24 listopada 2017 r. wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego. W tym wniosku powołał się na umowę o pracę zawartą z (...) w dniu 30 grudnia 1993 r., wypowiedzenie warunków płacy z dnia 22 kwietnia 1994 r. oraz dokument potwierdzający wypłatę odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia z dnia 9 listopada 1994 r. i wniósł o ich uwzględnienie przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego.

W oparciu o powyższe dokumenty organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, uwzględniając kwoty wynagrodzenia za pracę pobranego w (...), wynikające z umowy o pracę, z pominięciem jednak wypłaconego ekwiwalentu, odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia oraz okresu pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu obowiązku ubezpieczenia. Uwzględnienie wynagrodzenia za lata 1993-1994 nie zwiększyło wwpw kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy ustalił nadto, że M. B. (1) był zatrudniony w (...) na podstawie umowy o pracę od dnia 1 października 1993 r. do dnia 31 grudnia 1994 r. W okresie od 1 października 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. pobierał wynagrodzenie w kwocie 12 000 000 starych zł. Od dnia 1 stycznia 1994 r. jego wynagrodzenie wynosiło 10 000 000 starych zł.

W wyniku wypowiedzenia zmieniającego uległo ono obniżeniu od dnia 1 maja 1994 r. do kwoty 5 000 000 starych zł. W dniu 9 listopada 1994 r. pracodawca rozwiązał z M. B. (1) umowę o pracę za wypowiedzeniem ze skutkiem na dzień 31 grudnia 1994 r., ze skróceniem okresu wypowiedzenia do 1 miesiąca. Za pozostały okres wypowiedzenia w listopadzie 1994 r. wypłacono wnioskodawcy odszkodowanie w kwocie 10 000 000 starych zł (tj. za 2 miesiące pracy). W tym samym miesiącu nadto wypłacono wnioskodawcy ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w kwocie 5 098 000 starych zł.

W okresie od dnia 28 grudnia 1994 r. do dnia 25 czerwca 1995 r. wnioskodawca przebywał na zwolnieniu lekarskim. Za okres od dnia(...)do dnia 25 czerwca 1995 r. ZUS wypłacił wnioskodawcy zasiłek chorobowy, przypadający po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy podkreślił, że powyższy stan faktyczny jest bezsporny. Organ rentowy ostatecznie nie kwestionował wysokości wynagrodzenia i zasiłku chorobowego M. B. (1), wynikającego z umowy o pracę oraz nadesłanych do akt sprawy kart zasiłkowych, okresów ich pobierania, jak też wysokości wypłaconych świadczeń.

Sporna była jedynie zasada, czy odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz kwoty zasiłku chorobowego wypłaconego po ustaniu obowiązku ubezpieczenia należy uwzględnić przy obliczaniu wwpw kapitału początkowego. Zdaniem organu rentowego od kwot tych nie było obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, a zatem nie należy ich uwzględniać przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego. ZUS nadto podniósł, że ze świadectwa pracy wydanego przez (...) wynika, że urlop wypoczynkowy za 1994 r. wnioskodawca wykorzystał w całości w naturze.

Sąd Okręgowy zacytował następnie treść przepisów art. 173 ust. 1, art. 174 ust. 1 i 2, art. 175 ust. 4 oraz art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1270 ze zm.).

W sprawie niniejszej kwestią sporną było to, czy ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę oraz zasiłek chorobowy wypłacony po ustaniu stosunku pracy, powinny być uwzględniane przy obliczaniu wwpw kapitału początkowego.

Zdaniem organu rentowego taka możliwość nie istniała, ponieważ od należności tych nie były odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy, podniósł, że w świetle przepisów §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowego ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1949 ze zm.) nie może budzić wątpliwości, że ekwiwalent za urlop wypoczynkowy jest przychodem, od którego istnieje obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne. Nie jest on bowiem wymieniony, wśród świadczeń zwolnionych od składek, enumeratywnie wymienionych w § 2 tego rozporządzenia. Takie same zasady należy zastosować w okresie poprzedzającym wejście w życie tegoż aktu prawnego, ponieważ żaden przepis nie zwalniał pracodawcy od obowiązku odprowadzenia składek od takiego przychodu.

Z powołaniem się nadto na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 marca 2013 r., III AUa 1325/12 (LEX nr 1298938) oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 marca 2010 r., III AUa 45/10 (LEX nr 781318) Sąd I instancji uznał, że ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, wypłacony wnioskodawcy w listopadzie 1994 r., winien być również uwzględniony jako przychód za 1994 r. przy obliczaniu wwpw kapitału początkowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego zapis w świadectwie pracy z dnia 3 lipca 1995 r., wydanym przez (...), że „p. M. B. (1)wykorzystał urlop wypoczynkowy przysługujący za 1994 r.”, nie może być interpretowany jako potwierdzający wykorzystanie tegoż urlopu w naturze, skoro pracodawca, wraz z wystawieniem świadectwa pracy, wypłacił mu ekwiwalent za 26 dni urlopu. Zapis ten w przedstawionych wyżej okolicznościach sprawy należy traktować jako potwierdzenie realizacji prawa do urlopu w całości, właśnie poprzez wypłatę ekwiwalentu. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że organ rentowy, kwestionując ten fakt, nie złożył na tę okoliczność żadnych wniosków dowodowych.

Inny charakter ma natomiast odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia, od którego, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowego ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, nie ma obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne. Okres ten powinien być uwzględniony jako okres nieskładkowy (art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

Taka wykładnia tego przepisu została dokonana w uzasadnieniach wyroków: Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 13 grudnia 2012 r., III AUa 609/12 (LEX nr 1264450) oraz Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 listopada 2017 r., III AUa 288/17 (LEX nr 2402513).

Strony nie kwestionowały tego, że jako okres nieskładkowy należało uznać okres zasiłku chorobowego, wypłaconego po ustaniu obowiązku ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy zlecił organowi rentowemu wyliczenie wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy przy uwzględnieniu ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy wypłaconego w roku 1994 oraz okresu odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia jako okresu nieskładkowego.

Z wyliczenia organu rentowego wynika, że najkorzystniejszym dla wnioskodawcy jest wwpw wyliczony z 20 wybranych lat, w tym z uwzględnieniem 1994 r. Wskaźnik ten wynosi 76,23 %, zaś kwota kapitału początkowego – 106 105,12 zł.

Ubezpieczony nie kwestionował tych wyliczeń, podnosząc jedynie okoliczności związane z wypłatą ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, a mianowicie brakiem możliwości wykorzystania go w naturze.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił wysokość kapitału początkowego wnioskodawcy na dzień (...) na kwotę 106 105,12 zł.

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w części, w której w wyliczeniu podstawy wymiaru kapitału początkowego została uwzględniona kwota 10 000 000 starych zł, stanowiąca odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę, tj. okres od dnia (...) do dnia (...), organ rentowy zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 174 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 7 pkt 1 lit. „d” i pkt 3 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1270 ze zm.). W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, iż uszło uwadze Sądu I instancji, że ZUS wykonując postanowienie z dnia 27 listopada 2017 r. (k. 62) nieprawidłowo ustalił hipotetyczną wysokość kapitału początkowego, ponieważ uwzględnił kwotę odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia. Zgodnie zaś z treścią w/w zarządzenia ZUS miał przyjąć okres, za który wypłacono odszkodowanie jako okres nieskładkowy. Okres ten nadto pokrywa się z innym okresem nieskładkowym, tj. okresem od dnia (...) do dnia 25 czerwca 1995 r., za który wypłacono zasiłek chorobowy po ustaniu zatrudnienia.

W konsekwencji tego zarzutu organ rentowy wnosił o częściową zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie wysokości kapitału początkowego w prawidłowej wysokości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługiwała na uwzględnienie.

Istota sporu w sprawie niniejszej, jak trafnie zauważył Sąd I instancji, sprowadzała się do prawidłowego ustalenia, czy ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy, odszkodowanie za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę oraz zasiłek chorobowy wypłacony po ustaniu obowiązku ubezpieczeniu, tj. po ustaniu stosunku pracy, powinny być uwzględniane przy obliczaniu kapitału początkowego.

Apelant nie kwestionował ustaleń Sądu I instancji oraz dokonanej przez ten Sąd wykładni przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej, które doprowadziły do uznania, że wypłacony wnioskodawcy w listopadzie 1994 r. ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy powinien być uwzględniony przy ustalaniu kapitału początkowego M. B. (1) jako przychód za 1994 r. W apelacji organ rentowy nie kwestionował również stanowiska Sądu Okręgowego, że do ustalenia kapitału początkowego podlega zaliczeniu, jako okres nieskładkowy, o którym mowa w art. 7 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2018 r., poz. 1270 ze zm.), okres od dnia (...) do dnia (...), o który pracodawca skrócił wypowiedzenie wnioskodawcy umowy o pracę i wypłacił z tego tytułu odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za te dwa miesiące (art. 36⁽¹⁾ § 1 k.p.).

Co do zasady ZUS nie kwestionował również uwzględnienia przez Sąd Okręgowy przy ustalaniu kapitału początkowego, jako okresu nieskładkowego, okresu pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu obowiązku ubezpieczenia (po ustaniu stosunku pracy, tj. po dniu 31 grudnia 1994 r.). Organ rentowy przyznał w apelacji,

że wadliwie wykonał nałożony nań przez Sąd Okręgowy obowiązek wyliczenia hipotetycznej wartości kapitału początkowego przez to, że do stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy podwójnie zaliczył ten sam okres, tj. okres od dnia(...)do(...) – najpierw jako okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, za który na podstawie przepisów Kodeksu pracy, zostało wypłacone odszkodowanie (art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), a następnie jako okres pobierania zasiłku chorobowego po ustaniu obowiązku ubezpieczenia (art. 7 pkt 1 lit. „d” ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Podwójnemu zaliczeniu tego samego okresu sprzeciwia się przepis art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który przy ustalaniu kapitału początkowego ma odpowiednie zastosowanie. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli okresy, o których mowa w art. 6, 7 i 10, zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do świadczeń określonych w ustawie uwzględnia się okres korzystniejszy.

Z niekwestionowanych przez strony ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że w listopadzie 1994 r. pracodawca wypłacił M. B. (1) odszkodowanie w kwocie 10 000 000 starych zł, tj. w wysokości wynagrodzenia za okres, o który zostało skrócone wypowiedzenie umowy o pracę (okres od dnia (...)do dnia(...)). Z kolei organ rentowy za ten sam okres, który przypadał już po ustaniu obowiązku ubezpieczenia (po ustaniu stosunku pracy) wypłacił wnioskodawcy zasiłek chorobowy. Z kart zasiłkowych wynika, że M. B. (1) za okres od dnia(...)do dnia (...) pobrał zasiłek chorobowy łącznie w kwocie 983,40 zł. Porównanie wysokości wypłaconego M. B. (1) odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia umowy o pracę oraz pobranego przez niego zasiłku chorobowego jednoznacznie wskazuje na to, że przy ustalaniu jego kapitału początkowego korzystniejsze będzie przyjęcie okresu nieskładkowego – okresu niewykonywania pracy, za który, na podstawie art. 36⁽¹⁾ § 1 k.p., zostało mu wypłacone odszkodowanie. Uzasadniało to zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania w części uwzględniającej przy ustalaniu kapitału początkowego M. B. (1) okresu pobierania zasiłku chorobowego od dnia (...)do dnia(...).

Z przedstawionych wyżej względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.